

Examen VMBO-GL en TL

2022

tijdvak 1
maandag 23 mei
9.00 - 11.00 uur

maatschappijkunde CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Achter het correctievoorschrift is een aanvulling op het correctievoorschrift opgenomen.

Dit examen bestaat uit 42 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 64 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Politiek en beleid

tabel 1

Samenstelling van de gemeenteraad van Sittard-Geleen

partij	zetels
GOB	10
CDA	8
GroenLinks	4
PVV	3
Stadspartij	3
D66	2
PvdA	2
DNA	1
VVD	1
50Plus	1
SPA	1
Fractie Fredrix	1

bron: sittard-geleen.nl van september 2019

Bekijk tabel 1.

- 1p 1 Hebben de lokale partijen in de gemeente Sittard-Geleen een landelijke partij nodig om een college te vormen dat een meerderheid heeft in de gemeenteraad?

Leg je antwoord uit en geef aan hoeveel zetels de lokale partijen minimaal nodig hebben voor een meerderheid.

Doe het zo: neem een van de onderstaande mogelijkheden over en vul het antwoord aan.

Ja, de lokale partijen hebben een landelijke partij nodig voor een meerderheid, want ...

of

Nee, de lokale partijen hebben geen landelijke partij nodig voor een meerderheid, want ...

tekst 1

GroenLinks zit in veel provinciebesturen

Nu elke provincie een nieuw bestuur heeft, is duidelijk dat GroenLinks de winnaar is geworden. GroenLinks heeft nu ... in acht provinciebesturen.

naar: nederlandsdagblad.nl van 21 augustus 2019

- 1p 2 Wat moet er op de puntjes in tekst 1 worden ingevuld?
- A ambtenaren
 - B gedeputeerden
 - C raadsleden
 - D wethouders

tekst 2

Demonstratie verboden

Pegida mag overmorgen niet demonstreren in Eindhoven. Burgemeester Jorritsma vreest ernstige ongeregeldheden en heeft de betoging verboden.

Pegida is groot genoeg om regelmatig op te duiken bij de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid. Die deelt de beweging in bij de ... groeperingen, "die vooral actief zijn met intimiderende en radicale acties tegen de vermeende islamisering van Nederland, de komst van asielzoekers en het vermeende verlies van de Nederlandse identiteit."

naar: nos.nl van 4 juni 2019

- 1p 3 Welke begrip moet er op de puntjes in tekst 2 worden ingevuld?
- A christendemocratische
 - B ecologische
 - C extremistische
 - D liberale
 - E sociaaldemocratische

tekst 3

Openbare verhoren onderzoek kinderopvangtoeslag afgesloten

De Parlementaire onderzoekcommissie Kinderopvangtoeslag heeft haar openbare verhoren afgesloten. De commissie biedt op 17 december 2020 haar verslag met bevindingen aan de Tweede Kamer aan. De Kamerleden kunnen dan op basis van deze bevindingen het debat aangaan met de verantwoordelijke bewindspersonen.

De commissie heeft een gerichte opdracht: zij doet onderzoek naar het fraudebeleid bij de kinderopvangtoeslag in de periode van 2013 tot en met november 2019. De commissie wilde in de openbare verhoren antwoorden op vragen zoals: wie wist wat wanneer? De commissie verhoorde getuigen en deskundigen onder ede en doet onderzoek op basis van openbare documenten en informatie die zij gevorderd heeft bij verschillende organisaties. Zo maakt zij een reconstructie van gebeurtenissen op ministeries en bij de Belastingdienst.

naar: tweedekamer.nl van 26 november 2020

Lees tekst 3.

- 1p 4 De Tweede Kamer heeft twee hoofdtaken.
→ Welke hoofdtaak van de Tweede Kamer is te herkennen in tekst 3?

Zie tekst 3.

- 1p 5 De Tweede Kamer heeft verschillende rechten. Twee van die rechten staan in tekst 3.
→ Noem **twee andere** rechten van de Tweede Kamer.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Twee andere rechten van de Tweede Kamer zijn ...

Zie tekst 3.

- 1p 6 De commissie heeft onderzoek gedaan op verschillende ministeries. Welke mensen werken op ministeries?
- A ambtenaren
 - B Eerste Kamerleden
 - C fractievoorzitters
 - D Tweede Kamerleden

- 2p 7 Nederland is lid van de Europese Unie.
Hieronder staan vier uitspraken over Nederland en de Europese Unie.
- 1 Het uitvoeren van het onderwijsbeleid van Nederland is een taak voor de Raad van de Europese Unie.
 - 2 De leden van het Europees Parlement worden gekozen door de regeringen van de EU-landen.
 - 3 Alle landen van de Europese Unie zijn verplicht om de euro in te voeren.
 - 4 Het Europees Parlement stemt over wetsvoorstellen.
- Geef van elke uitspraak aan of die juist of onjuist is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul juist of onjuist in.
- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

tekst 4

Wie is waarvoor verantwoordelijk?

Op grond van de Gemeentewet is de ... **1** ... bevoegd verordeningen¹⁾ vast te stellen en te wijzigen.

De uitvoering van de verordening en het toezicht op de naleving van de in de verordening opgenomen bepalingen behoort tot de verantwoordelijkheid van ... **2**

noot1 Een verordening is een wetgevende regeling op gemeentelijk niveau.

naar: uwwet.nl van april 2020

Lees tekst 4.

- 2p 8 Welke twee verschillende gemeentelijke politieke instanties moeten er op de puntjes in tekst 4 worden ingevuld?
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Bij 1 ...
Bij 2 ...

tekst 5

'Kwetsende spotprenten'

De Chinese ambassadeur in Nederland verwacht dat de Nederlandse overheid ingrijpt als Nederlandse kranten en cartoonisten 'kwetsende spotprenten' over China publiceren.

Cartoonist Collignon reageert: "Het is een goed teken als regeringen spotprenten niet prettig vinden. Een cartoon moet schuren en als dat lukt, is het raak. Soms gaat het dan de wereld over. Zo beïnvloedt een spotprent de publieke opinie. Geen ambassadeur die daartussen komt."

naar: de Volkskrant van 5 februari 2020

Lees tekst 5.

- 1p 9 De Nederlandse overheid zal niet snel ingrijpen bij kwetsende spotprenten.
→ Op basis van welk grondrecht zal de Nederlandse overheid niet snel ingrijpen bij kwetsende spotprenten?

tekst 6

Kan een minister een burgemeester ontslaan?

De huidige bepalingen rond het ontslag van de burgemeester zijn in 2001 ingevoerd en sindsdien niet meer gewijzigd. De Gemeentewet bepaalt dat de burgemeester te allen tijde op voordracht van de minister van Binnenlandse Zaken kan worden ontslagen.

naar: gemeente.nu van 4 juni 2020

Lees tekst 6.

- 1p 10 Welke **twee** bestuurslagen zijn in tekst 6 te herkennen?
- 1p 11 Wat doet een minister?
- A Die beslist of er amendementen ingediend mogen worden op een wetsvoorstel.
 - B Die beslist of wetsvoorstellen worden aangenomen.
 - C Die geeft leiding aan een ministerie.
 - D Die geeft leiding aan zijn partijleden in het parlement.

- 2p **12** Het kabinet heeft een aantal machtsmiddelen.
Hieronder volgen vier uitspraken over machtsmiddelen van het kabinet.
- 1 Het kabinet kan amendementen indienen op wetsvoorstellen.
 - 2 Het kabinet kan steunen op ambtenaren.
 - 3 Het kabinet kan verwijzen naar de gemaakte afspraken in het regeerakkoord.
 - 4 Het kabinet kan dreigen met een kabinetscrisis.
- Geef van elke uitspraak aan of die juist of onjuist is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul juist of onjuist in.
- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

- 2p **13** Politieke partijen worden vaak ingedeeld in politieke stromingen.
Hieronder volgen vier combinaties van politieke partijen.
- 1 VVD - SGP
 - 2 PvdA - SP
 - 3 CDA - ChristenUnie
 - 4 PVV - GroenLinks
- Geef per combinatie van partijen aan of die wel of niet bij dezelfde politieke stroming horen.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul wel of niet in.
- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

tekst 7

De Belangenvereniging Pyrotechniek Nederland overweegt juridische stappen

De Belangenvereniging Pyrotechniek Nederland (BPN) baalt. De vuurwerkbranche heeft eerder aangegeven voorstander te zijn van een verbod op knalvuurwerk, mits er een regeling komt. Marcel Teunissen, woordvoerder van BPN zegt: “De invoering van een verbod met directe ingang biedt de verkopers geen enkele mogelijkheid meer om van de producten af te komen. Wij hebben altijd bepleit dat we gezamenlijk tot een fatsoenlijke regeling willen komen. Vanwege de opstelling van de minister overwegen wij nu juridische stappen om dit alsnog af te dwingen.”

naar: ad.nl van 1 februari 2020

Lees tekst 7.

2p 14 BPN is een belangengroep die invloed wil uitoefenen op het politieke besluitvormingsproces.

→ Welke manier om invloed uit te oefenen op het politieke besluitvormingsproces is te herkennen in tekst 7?

→ Noem nog een **andere** manier die BPN heeft om het politieke besluitvormingsproces te beïnvloeden.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

De manier waarop BPN in tekst 7 probeert het politieke besluitvormingsproces te beïnvloeden is ...

Een andere manier om het politieke besluitvormingsproces te beïnvloeden is ...

tekst 8

Toespraak koning Willem-Alexander

De toespraak die koning Willem-Alexander vrijdagavond gaf, is door meer dan 6,7 miljoen mensen bekeken.

De toespraak, waarin de koning onder meer opriep tot saamhorigheid, werd zowel door de publieke als door enkele commerciële omroepen uitgezonden.

naar: nos.nl van 20 maart 2020

Lees tekst 8.

- 1p 15 Wie is of zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de toespraak van koning Willem-Alexander?
- A de ministers
 - B de Nationale Ombudsman
 - C de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer
 - D het Nederlandse volk

tekst 9

Verkiezingen in het Verenigd Koninkrijk

In totaal hebben 3.322 mensen zich kandidaat gesteld. Zij dingen mee naar de winst in 650 kiesdistricten die elk staan voor één zetel in het Lagerhuis.

In tegenstelling tot Nederland, werken de Britse parlementsverkiezingen niet op basis van ... **1** ... , maar op basis van ... **2** Dat betekent dat in elk kiesdistrict alleen de kandidaat met de meeste stemmen in het parlement komt. De stemmen voor andere kandidaten gaan verloren.

naar: nu.nl van 12 december 2019

Lees tekst 9.

- 2p **16** Welke kiesstelsels moeten er op de puntjes in de tekst bij 1 en 2 worden ingevuld?

Doe het zo: neem het nummer over en vul het antwoord aan.

Bij 1 ...

Bij 2 ...

tekst 10

EU-parlement eist actie tegen illegale handel huisdieren

De illegale handel in huisdieren zorgt voor veel dierenleed en moet snel worden aangepakt, vindt het Europees Parlement. Een grote meerderheid riep ... op om met een actieplan en wetsvoorstellen te komen. Het toezicht moet aangescherpt en overtreders moeten zwaarder worden bestraft, luidt de oproep.

naar: lc.nl van 12 februari 2020

Lees tekst 10.

- 1p **17** Welke instantie van de Europese Unie moet op de puntjes in tekst 10 staan?

- A** de Europese Commissie
- B** de Europese Raad
- C** de Raad van de Europese Unie

afbeelding 1

bron: plusonline.nl van 12 februari 2019

Zie afbeelding 1.

- 1p 18 De tekst uit afbeelding 1 is geplakt op het raam van een huis dat vlak aan een stoep grenst. Er zijn geschreven en ongeschreven regels.
- Van wat voor soort regel is er sprake in de afbeelding: een geschreven of een ongeschreven regel? Leg je keuze uit.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Er is sprake van een ... regel, want ...

tekst 11

Rechters leggen zwaardere straffen op voor ernstige misdrijven

Rechters hebben de laatste twintig jaar zwaardere straffen opgelegd. Dit blijkt uit een onderzoek van de Raad voor de rechtspraak. Vooral geweldsmisdrijven worden nu fors zwaarder bestraft. Ook vernielingen en misdrijven tegen orde en gezag worden zwaarder bestraft. Het lijkt er dus op dat de rechters reageren op de roep uit de samenleving om strengere straffen, concludeert onderzoeker Frank van Tulder.

naar: Trouw van 6 december 2019

Lees tekst 11.

- 1p 19 Waarin staan de genoemde delicten uit tekst 11 beschreven?
- A de Opiumwet
 - B de Wegenverkeerswet
 - C de Wet wapens en munitie
 - D het Wetboek van Strafrecht

Zie tekst 11.

- 1p 20 Rechters zijn de laatste twintig jaar zwaarder gaan straffen. Welke conclusie is te trekken naar aanleiding van tekst 11?
- A Er heeft meer eigenrichting plaatsgevonden door burgers en daarom zijn rechters zwaarder gaan straffen.
 - B Het aantal geweldsdelicten is de laatste twintig jaar flink gestegen.
 - C Het parlement heeft geëist dat rechters zwaardere straffen moesten opleggen.
 - D Rechters hebben voor ernstige misdrijven vaker straffen opgelegd die dichter tegen de maximumstraf aanzitten.

tekst 12

Agressieve en stelende klanten harder aangepakt

Wie in Doetinchem tot twee keer toe agressie toont of een diefstal pleegt in een supermarkt, loopt vanaf 1 januari het risico een winkelverbod te krijgen voor twee jaar.

Eigenaren van elf supermarkten tekenden een overeenkomst met de politie van Doetinchem.

naar: ad.nl van 11 december 2019

Lees tekst 12.

- 1p 21 Maatregelen om criminaliteit aan te pakken kunnen een repressieve werking en een preventieve werking hebben.
→ Leg uit dat de overeenkomst uit tekst 12 een **repressieve** werking heeft.

Zie tekst 12.

- 1p 22 Maatregelen om criminaliteit aan te pakken kunnen een preventieve werking en een repressieve werking hebben
→ Leg uit dat de overeenkomst uit tekst 12 een **preventieve** werking kan hebben.

afbeelding 2

plofkraak in Apeldoorn

tekst 13

Geldautomaten voortaan 's nachts dicht wegens plofkraaken

Geldautomaten worden per direct 's nachts buiten werking gesteld in de strijd tegen plofkraaken. Tussen 23.00 uur en 07.00 uur staan automaten uit waardoor het voor criminelen lastiger wordt om tot een succesvolle kraak te komen. Dat meldt de Nederlandse Vereniging van Banken.

naar: telegraaf.nl van 16 december 2019

Bekijk afbeelding 2 en lees tekst 13.

- 1p 23 De maatregel uit tekst 13 is ingegaan op 16 december 2019. Stel dat na een jaar de maatregel beoordeeld wordt op effectiviteit.
→ Bij welk resultaat kun je de conclusie trekken dat de maatregel uit tekst 13 effectief is?

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

De maatregel is effectief als ...

tekst 14

Jonge advocaten zien geen toekomst meer in sociale advocatuur

Jonge advocaten kiezen vrijwel niet meer voor een toekomst als sociaal advocaat. Er is al een tekort aan sociaal advocaten en dat tekort gaat oplopen, vreest de Orde van Advocaten.

Sociaal advocaten staan mensen bij die een laag inkomen hebben. Dat kan betekenen dat die mensen straks niet of nauwelijks nog aan een advocaat kunnen komen.

Tweede Kamerlid Van Nispen (SP) hield zelf een enquête onder sociaal advocaten. 70 procent gaf daarin aan te willen stoppen. "Als alleen nog rijke mensen straks hun recht kunnen halen, dan is dat een vorm van"

naar: nos.nl van 13 december 2019

Lees tekst 14.

- 1p 24 Welk begrip moet er op de puntjes in tekst 14 worden ingevuld?
- A klassenjustitie
 - B overmacht
 - C rechtsgelijkheid
 - D recidive

tekst 15

Man met wapens in huis moet de cel in

Een man bij wie de politie vier verboden wapens en munitie vond, is veroordeeld tot tien maanden cel, waarvan zes voorwaardelijk. De politie kwam bij hem thuis om vragen te stellen over een overval, waarvan de man aangifte had gedaan. De man zei dat hij in 2017 thuis was overvallen.

In februari 2018 kwamen agenten bij hem voor een aanvullende verklaring. Toen lag er een gaspistool op tafel. De agenten namen het in beslag, maar werden daarna door de man uit zijn huis gezet. De officier van justitie gaf daarna toestemming om het hele huis te doorzoeken.

Daarbij vonden ze nog drie wapens en munitie.

Bij de politie bekende de man dat de wapens van hem waren. Hij had ze nodig omdat hij zich onveilig voelde, verklaarde hij.

naar: dvhn.nl van 26 november 2019

Lees tekst 15.

- 2p 25 Een officier van justitie heeft een aantal taken.
→ Welke taak van de officier van justitie is te herkennen in tekst 15?
Noem nog een **andere** taak van de officier van justitie.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul de taken in.
De taak van de officier van justitie die in tekst 15 te herkennen is ...
Een andere taak van de officier van justitie is ...

Zie tekst 15.

- 1p 26 De rechter kan hoofdstraffen, bijkomende straffen en/of maatregelen opleggen.
Uit welke groep of groepen komen de sancties die door de rechter in tekst 15 zijn opgelegd?
- A alleen uit de bijkomende straffen
 - B alleen uit de hoofdstraffen
 - C alleen uit de maatregelen
 - D uit de bijkomende straffen en de hoofdstraffen
 - E uit de bijkomende straffen en de maatregelen
 - F uit de hoofdstraffen en de maatregelen

tekst 16

Voormalige voorzitter in cel

De voormalig voorzitter van de centrale ondernemingsraad van de Nationale Politie heeft een half jaar celstraf gekregen. F. G. gaf meer dan 300.000 euro uit in horecagelegenheden op rekening van de politie, stelde de rechtbank. F. G. gebruikte de creditcard van de politie zonder verantwoording af te leggen over uitgaven.

naar: omroepflevoland.nl van 30 januari 2020

Lees tekst 16.

- 1p 27 Welk begrip past het best bij tekst 16?
- A belastingontduiking
 - B fraude
 - C heling
 - D witwassen
- 2p 28 In Nederland is er machtenscheiding. Er zijn drie machten. Twee daarvan zijn de wetgevende macht en de rechterlijke macht. Hieronder staan vijf taken:
- 1 zich bezig houden met de inrichting van de samenleving
 - 2 burgers beschermen tegen de overheid
 - 3 nieuwe wetten invoeren
 - 4 wetgeving interpreteren
 - 5 bepalen of burgers een wet hebben overtreden
- Geef per taak aan of die hoort bij de wetgevende macht of de rechterlijke macht.
- Doe het zo: neem de nummers over en zet er wetgevende of rechterlijke macht achter.*
- 1 = ...
 - 2 = ...
 - 3 = ...
 - 4 = ...
 - 5 = ...

- 2p **29** In het strafrecht wordt een onderscheid gemaakt tussen overtredingen en misdrijven. Een overtreding is een lichte schending van de wet en een misdrijf een zware schending. In het schema hieronder staat dit verschil tussen een overtreding en misdrijf al ingevuld.
- Geef in het schema op dezelfde manier **twee andere** verschillen tussen een overtreding en een misdrijf.
- Doe het zo: neem het schema over en vul de verschillen in.*

	overtreding	misdrijf
voorbeeld	lichte schending van de wet	zware schending van de wet
verschil 1		
verschil 2		

tekst 17

Verliefde jongen opgepakt voor Valentijnsstunt

Een 17-jarige jongen is door de politie in Gorinchem opgepakt. Hij werd onder een viaduct bij de A15 betrapt tijdens het spuiten van graffiti. Op de muur schreef hij: "Wil je mijn vriendin zijn". Het beoogde meisje had achter de vraag het vakje van haar keuze moeten inkleuren.

naar: rijmond.nl van 8 februari 2020

Lees tekst 17.

- 1p **30** Er wordt besloten de jongen uit tekst 17 naar Halt te verwijzen.
- Wat voor soort sanctie kan de jongen bij Halt krijgen?

tekst 18

“Met vuisten alleen ga je het hier in Rotterdam-Zuid niet redden”

De 13-jarige Jimmy¹⁾ woont in Rotterdam-Zuid en zegt dat hij weleens iemand heeft gestoken. “Als andere jongens *disrespect* tonen, dan reageren wij daarop.” Met een mes dus.

Jimmy zegt dat hij zich door het dragen van een mes veiliger voelt. De jongens uit de buurt, zoals Jimmy, maar ook jongens zoals Qlas en Blacka, zeggen dat hun gedrag wordt beïnvloed door de omgeving waarin ze leven. Jimmy: “Als je hier opgroeit, word je automatisch zo. Ik zie hoe andere jongens dit doen, hoe familie dit doet. Ik kan er eigenlijk niks aan doen.”

noot 1 Jimmy is niet de echte naam van de 13-jarige jongen.

naar: nos.nl van 22 november 2019

Lees tekst 18.

- 4p 31 Er zijn verschillende theorieën die crimineel gedrag proberen te verklaren. Drie van die theorieën zijn:
- 1 de bindingstheorie
 - 2 de aangeleerd-gedragstheorie
 - 3 de neutraliseringstheorie
- Kies **twee** van deze theorieën en geef per theorie een argument waarom deze theorie het criminele gedrag van Jimmy kan verklaren. Geef per theorie een zin uit de tekst die daarbij past.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Ik kies voor de ... theorie, want ... en de zin die daarbij past is ...
- Ik kies voor de ... theorie, want ... en de zin die daarbij past is ...

tekst 19

Tieners proberen winkel te beroven na zien van Netflix-serie

Twee tieners zagen in een Netflix-serie dat de alarmpoortjes van een winkel niet af zouden gaan als je een sterke magneet bij je hebt. Dat bracht ze op ideeën. Ze kochten online allebei een magneet en probeerden het uit.

Eenmaal in de winkel bleek hun experiment toch tegen te vallen. De alarmpoortjes gingen gewoon af en de twee werden opgepakt. “Binnenkort mogen zij zich voor de rechter verantwoorden voor hun diefstal”, schrijft de Politie Enschede op Facebook.

naar: rtlnieuws.nl van 18 februari 2020

Lees tekst 19

- 1p 32 Welke invloed van de media heeft bij de tieners uit tekst 19 plaats gevonden?
- A Media kunnen bepaalde opvattingen over de oorzaken van criminaliteit en kenmerken van criminelen versterken.
 - B Media kunnen een belangrijke rol spelen in het tot stand komen van de publieke opinie.
 - C Media kunnen het stereotype beeld laten ontstaan dat criminaliteit alleen voorkomt onder jongeren.
 - D Media kunnen van invloed zijn op het ontstaan van crimineel gedrag.

tekst 20

Hoogbejaarde Utrechter voorkomt beroving

In Utrecht werd een hoogbejaarde man slachtoffer van criminaliteit. Een inbreker wilde de man overvallen in zijn huis, maar de bewoner liet dat niet zomaar gebeuren en sloeg de overvaller met een schoen. De overvaller kon daardoor niets buit maken en sloeg op de vlucht.

naar: indebuurt.nl van 22 oktober 2019

Lees tekst 20

- 1p 33 De politie heeft de hoogbejaarde man niet aangehouden, omdat de politie rekening hield met de omstandigheden waarin de situatie in tekst 20 plaatsvond.
- Welk begrip past het best bij de situatie uit tekst 20?
- A eigenrichting
 - B heling
 - C noodweer
 - D overmacht

tekst 21

Veiligheidsmonitor 2019

In totaal is een steekproef van ruim 325.000 Nederlanders van 15 jaar of ouder gevraagd om aan het onderzoek deel te nemen voor de Veiligheidsmonitor. Ruim 135.000 personen hebben een ingevulde vragenlijst ingeleverd over situaties die ze zelf hebben meegemaakt.

naar: longreads.cbs.nl

Lees tekst 21

- 1p 34 Met wat voor soort cijfers zijn de antwoorden uit de Veiligheidsmonitor het beste te vergelijken?
met cijfers afkomstig uit
- A daderonderzoek
 - B geregistreerde criminaliteit
 - C politiestatistieken
 - D slachtofferonderzoek

Maatschappelijke analyse: voedselverspilling

Bij de beantwoording van de vragen 35 tot en met 42 maak je gebruik van tekst 1 tot met 3 in het bronnenboekje.

Inleiding

Voedselverspilling is een maatschappelijk vraagstuk. Voedselverspilling houdt in dat voedsel voor consumenten niet wordt opgegeten of opgedronken, maar wordt weggegooid. Met voedselverspilling wordt niet het weggooien van schillen, botten, graten en andere etensresten bedoeld.

Lees tekst 1.

- 2p 35 In tekst 1 geeft de redactie van het Reformatorisch Dagblad haar mening over voedselverspilling.

Het Reformatorisch Dagblad schrijft artikelen vanuit een christelijke visie.

→ Noem **twee** uitgangspunten van de christendemocratische stroming die te herkennen zijn in tekst 1.

Zie tekst 1.

- 1p 36 Uit al het nieuws dat de redactie van een medium bereikt, wordt een selectie gemaakt. De keuzes over welke gebeurtenissen in de media komen, in dit geval in het Reformatorisch Dagblad, worden in verschillende stadia genomen op basis van verschillende criteria.

Een van die selectiecriteria is nabijheid.

→ Geef bij het selectie criterium nabijheid een citaat uit tekst 1 dat daarbij past.

Zie tekst 1.

- 1p 37 Er zijn verschillende theorieën over beïnvloeding van mensen door de media. Een daarvan is de framingtheorie. Volgens die theorie kan framing door de media bewust of onbewust plaatsvinden. In tekst 1 is framing te herkennen.

→ Leg uit dat framing is te herkennen in tekst 1.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Framing is te herkennen in tekst 1, want ...

Lees tekst 2.

- 4p 38 Voedselverspilling is een maatschappelijk vraagstuk. Een maatschappelijk vraagstuk heeft een aantal kenmerken. Een kenmerk is bijvoorbeeld dat er verschillende meningen zijn over de oplossing van het vraagstuk.
→ Noem **twee andere** kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk die in tekst 2 naar voren komen. Geef voor elk kenmerk een **ander** citaat uit tekst 2 waaruit blijkt dat dit kenmerk van toepassing is op het vraagstuk van voedselverspilling.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Kenmerk 1: ...

Citaat: ...

Kenmerk 2: ...

Citaat: ...

Zie tekst 2.

- 4p 39 Een maatschappelijk vraagstuk is vanuit de vier invalshoeken van maatschappijkunde te bekijken. Tekst 2 is in vier alinea's gedeeld. In alinea 3 van de tekst is de politiek-juridische invalshoek te herkennen.
→ Welke **twee** andere invalshoeken zijn te herkennen in alinea 3 van tekst 2? Geef een argument bij je keuze en gebruik een zin uit de tekst om je argument te verduidelijken.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

1 De ... invalshoek is te herkennen, want ... en de zin waar dat uit blijkt is ...

2 De ... invalshoek is te herkennen, want ... en de zin waar dat uit blijkt is ...

Zie tekst 2.

- 2p 40 Het politieke besluitvormingsproces verloopt in vier fasen. In tekst 2 staat het volgende citaat: 'Het kabinet maakt hiervoor de komende vier jaar 7 miljoen euro vrij'.
→ Bij welke fase van het politieke besluitvormingsproces past dit citaat? Leg je keuze uit.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Het citaat past bij fase ..., want ...

Lees tekst 3.

- 2p 41 Er zijn verschillende politieke stromingen. Twee daarvan zijn de liberale en de sociaaldemocratische stroming.
Er passen liberale en sociaaldemocratische uitgangspunten bij Mariska's idee om voedselverspilling tegen te gaan.
→ Noem een uitgangspunt van de liberale stroming én een uitgangspunt van de sociaaldemocratische stroming dat past bij het idee van Mariska van Dorst.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

- 1 Een uitgangspunt van de liberale stroming dat past bij het idee van Mariska is ...
- 2 Een uitgangspunt van de sociaaldemocratische stroming dat past bij het idee van Mariska is ...

Zie tekst 3.

- 2p 42 Bronnen kunnen in meer of mindere mate objectief zijn. De objectiviteit is te beoordelen aan de hand van een aantal criteria. Een van die criteria is het scheiden van feiten en meningen.
→ Noem een zin uit tekst 3 waar meningen en feiten **niet** volledig gescheiden zijn. Noem ook een **ander** criterium waar een objectieve bron aan moet voldoen.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Een zin in tekst 3 waarbij meningen niet goed gescheiden worden van feiten is ...

Een ander criterium waaraan een objectieve bron moet voldoen is ...

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.